

ממצאי מעקב

ביה"ס מבואות ים דו"ח שנתי 37, עמ' 446

בחוודשים מאי - ספטמבר 1986 נערכה ביקורת על פעולות בית הספר "מבואות ים" במכמורת, שהוא בית ספר על יסודי טכנולוגי, הנמצא בבעלות המדינה. הממצאים פורסמו בדו"ח שנתי 37, עמ' 446.

הביקורת העלתה את הליקויים העיקריים הבאים: חריגה מהתקציב, ובכללה ממשכורות עובדי הוראה; ליקויים בניהול מלאי ומחסנים; שימוש בבית הספר למטרות קיט; ומתן דירות שירות צמודות למורים.

בדצמבר 1988 ערך משרד מבקר המדינה, מעקב כדי לבדוק באיזו מידה תוקנו הליקויים שהעלתה הביקורת.

אלה ממצאי המעקב:

תקציב

במעקב נבדק ביצוע תקציב ביה"ס לשנת 1987, שהיה כ-1.99 מיליון ש"ח. נמצא שנוצלו 95% מהתקציב ולא הייתה חריגה ממנו. זאת לעומת חריגה של 20.8% בשנת 1984 ו-76.2% בשנת 1985. גם בתשלום משכורות עובדי ההוראה, לא היו עוד חריגות מהתקציב.

העסקה בהיקף משרה מוגדל

העסקת מורה בהיקף העולה ב-40% או יותר על היקף משרה מלאה טעונה על פי הנחיות נציבות שירות המדינה את אישורה. במעקב נמצא, כי בבית הספר עדיין מועסקים כ-11 עובדי הוראה בהיקף משרה מוגדל כאמור. העסקתם של עובדים אלה נדונה ואושרה בוועדת חריגים משרדית פנימית, הממשיכה לפעול כבעבר, ללא אישור הנציבות וללא תיאום עמה, ולא עם הגורמים המופקדים על נושא זה במשרד.

תשלומים ידניים

ביקורת המעקב העלתה, שבית ספר חדל לשלם למורים קבועים שכר באמצעות שיקים, עבור שעות שעבדו מעבר למסגרת השעות שניקבעה בתכנית הלימוד המתוקצבת. שכרם של המורים משולם כולו באמצעות המערכת הממוחשבת ופרטי השכר מפורטים בתלוש המשכורת. שיקים משולמים רק לעובדים ארעיים חד-פעמיים.

רמת שירות

מקור ההכנסה העיקרי של בית הספר הוא השתתפות המשרד בכיסוי שכר הלימוד. ההשתתפות מועברת אליו בכל חודש על ידי המחלקה לשכר לימוד של המשרד. הכללים, שלפיהם המחלקה מעבירה את ההשתתפות, מורכבים ומחייבים כל בית ספר לדווח על רמת השירות שהוא נותן (מספרי הכיתות, התלמידים, העובדים לסוגיהם, תקן שעות ופעולות תרבות וחברה).

בעקבות הביקורת המציא בית הספר למחלקה לשכר לימוד של המשרד את הנתונים הדרושים לה, לקביעת מלוא ההשתתפות לה זכאי בית הספר על פי רמת השירות שלו. עם זאת עדין הנתונים מועברים באיחור.

ניהול מלאי ומחסנים

המעקב העלה, שניהול המלאי במחסני בית הספר, ששוויו מגיע על פי הערכות למאות אלפי שקלים, עדיין איננו מנוהל על פי הוראות התכ"מ. אף המחשב שרכש בית הספר למטרה זו, לא שיפר את השליטה בניהול המלאי.

עוד העלה המעקב, שהמטבח והמחסן המרכזי למזון בוטלו, ולמן ספטמבר 1988 (תחילת שנת הלימודים התשמ"ט) מפעיל קבלן חיצוני את שירותי המטבח וחדר האוכל. לפי החישוב שערך גזבר המוסד עולה, שהפעלת המטבח על ידי קבלן חיצוני, תחייב הגדלת התקציב בסעיף זה בכ-300,000 ש"ח. משכורתן של 12 עובדות המטבח עדין משולמת על ידי בית הספר, וביה"ס מנכה את הוצאות משכורתן מהתשלום שהוא מעביר לקבלן תמורת החזקת המטבח.

קיט

בעקבות הביקורת חדל בית הספר לספק לעובדי משרד החינוך, הנופשים בבית הספר בפגרת הקיץ מזון ושירותים שונים שניתנו על ידי עובדי בית הספר, והעמיד לרשותם רק את מבני המגורים, המטבח וחדר האוכל. לדברי מנהל בית הספר, אין לו עוד חלק בבחירת הנופשים כבשנים עברו. את ארגון הקיט מסר ועד עובדי המשרד בירושלים לידי קבלן. בית הספר לא גבה מוועד העובדים תשלום בעד שימוש במתקנים ובעד הוצאות נלוות אחרות, כגון: צריכת חשמל, קיטור, דלק ומים.

דירות שירות צמודות

המעקב העלה, כי בביה"ס עדיין מוקצות דירות לאו דווקא למי שמגוריו בתחום בית הספר חיוניים למילוי תפקידו. לפיכך, נאלץ המוסד גם בהתשמ"ט, בגלל מחסור בדירות בבית הספר, לשכור שישה חדרים מבעלים פרטיים לתקופה של שמונה חודשים, בסכום כולל של 990 ש"ח לחודש, בהצמדה למדד המחירים לצרכן.

הדבקת הפיגור בהנפקת תעודות בגרות

דו"ח שנתי 38, עמ' 316

הביקורת בנושא הדבקת הפיגור בהנפקת תעודות בגרות נערכה, לסירוגין, בנובמבר 1986 - מארס 1987 ופורסמה בדו"ח שנתי 38 (עמ' 316).

הביקורת העלתה, שממועד החלת הרפורמה בבחינות הבגרות בהתשל"ט ועד התשמ"ג הייתה תכנית ממוחשבת חלקית בלבד לקביעת הזכאות לתעודות בגרות, ורק בסוף שנת התשמ"ה - יותר מחמש שנים לאחר החלת הרפורמה בבחינות הבגרות - הוכנה תכנית מחשב אמינה למדי, אף כי לא היתה אלא "טלאים טלאים". עקב זאת הצטבר פיגור בהנפקת תעודות בגרות לעשרות אלפי נבחנים משנת התשל"ט ואילך.

עוד העלתה הביקורת, כי תקשורת לקויה שהיתה קיימת בין יחידות מחלקת הבחינות (להלן - המחלקה) לבין יחידת המיכון של המשרד ואי יכולתה של המערכת הממוחשבת לתקן

נתונים שגויים של אישורי זכויות לתעודות בגרות או של תעודות שכבר הונפקו, הותרו נתונים לא מעודכנים בקבצים של יחידת המיכון, ואילו במחלקה נערכו נתונים מעודכנים, אבל חלקיים.

בנסיון להתגבר על הפיגור בהנפקת תעודות הבגרות התקשר המשרד ב-1984 עם חברה שקיבלה על עצמה את הטיפול בנושא. החברה אמנם התגברה על חלק ניכר מן הפיגור המצטבר בהנפקת התעודות, אולם הביקורת העלתה, כי במשך השנים גדל חלקה של החברה בתהליכי הנפקת התעודות, ואילו חלקם של גורמים בתוך המשרד, כמו המחלקה ויחידת המיכון, הלך והצטמצם. כתוצאה מכך נפגעה שלמותו של מאגר הנתונים של המשרד על הנבחנים. עוד העלתה הביקורת ליקויים בפיקוח של המשרד על טיב עבודתה של החברה ועל החשבונות שהגיש.

בחדשים אוגוסט - נובמבר, לסירוגין, ערך משרד מבקר המדינה מעקב, שתכליתו לבדוק, באיזו מידה תוקנו הליקויים שהועלו בדו"ח מבקר המדינה.

ואלה ממצאי המעקב:

ממועד סיום הביקורת במאוס 1987 הוחל בתהליך של שינויים במבנה המחלקה הבחינות ובאיוש המשרות הצמודות אליהן. כן שונתה דרך הטיפול בהנפקת תעודות הבגרות. כל זה הביא לשיפורו ולייעולו של הליך הנפקת התעודות:

א. הופסקה עבודתה של החברה בתחום הנפקת התעודות ועבודה זו נעשת עתה באחריות המחלקה. לטיפול בנבחנים מן השנים התשל"ט - התשמ"ו הוקצו כעשרה עובדים. הנהלת המחלקה עוקבת מדי שבועות מספר אחר הטיפול בנבחנים מהשנים הללו. על פי הנתונים לאוגוסט 1988, מבין הנבחנים מהתשמ"ו עד התשמ"ו ועד בכלל היו בטיפול 386 נבחנים. במועד הבדיקה לא נותרו מהתשמ"א-ב נבחנים שלא הונפקו להם תעודות.

ב. בהתשמ"ז הונהג שיפור בתכנית הממוחשבת, שלפיו ניתנים לתיקון נתונים שגויים באישורי זכויות ובתעודות. על פי דיווחי המחלקה, הונפקו עד יוני 1988 תעודות הבגרות לכל הזכאים, נבחני התשמ"ז. בתחילת פברואר 1989 הודיעה המחלקה, כי בתוך כמה ימים היא עומדת להנפיק למעלה מ-50% מהתעודות לנבחני התשמ"ח (קיץ 1988).

בשנת 1987 הוחל בהכנות למעבר למתכונת חדשה של בחינות בגרות. נוכח זאת התעורר הצורך להכין תכנית חדשה להפקת תעודות בגרות. המסמכים שהומצאו לביקורת מצביעים על התקדמות בהכנתה של תכנית זו. זה שנתיים נמצא המשרד בתהליך של החלפת המחשב אשר אמור לשפר את הטיפול בבחינות הבגרות.

ג. באמצעות חברה, שעמה התקשר המשרד בסוף שנת 1988, מועברים למחשב כל הנתונים המתוקנים לגבי נבחני השנים מהתשמ"ג ואילך. פעולה זו נועדה לשקם ולעדכן את הנתונים הממוחשבים אודות תלמידים שנבחנו בשנים אלה. הנתונים היו מפוזרים, חלקם ממוחשבים ביחידת המיכון וחלקם ידניים במחלקת הבחינות. הפעולה דלעיל נועדה להבטיח את שלמותו של מאגר הנתונים על נבחנים.

ד. בעקבות הביקורת ערכה גזברות המשרד בדיקה כוללת של ההתחשבויות עם החברה, שעסקה בהנפקת התעודות. החשבוניות שזו הגישה למשרד היו גם בגין פעולות, שלא נכללו בהסכם עם המשרד ושבוצעו על ידה. במועד בדיקת המעקב עדיין לא הסתיימה ההתחשבויות שבין המשרד לבין החברה בגין פעולות אלו.